

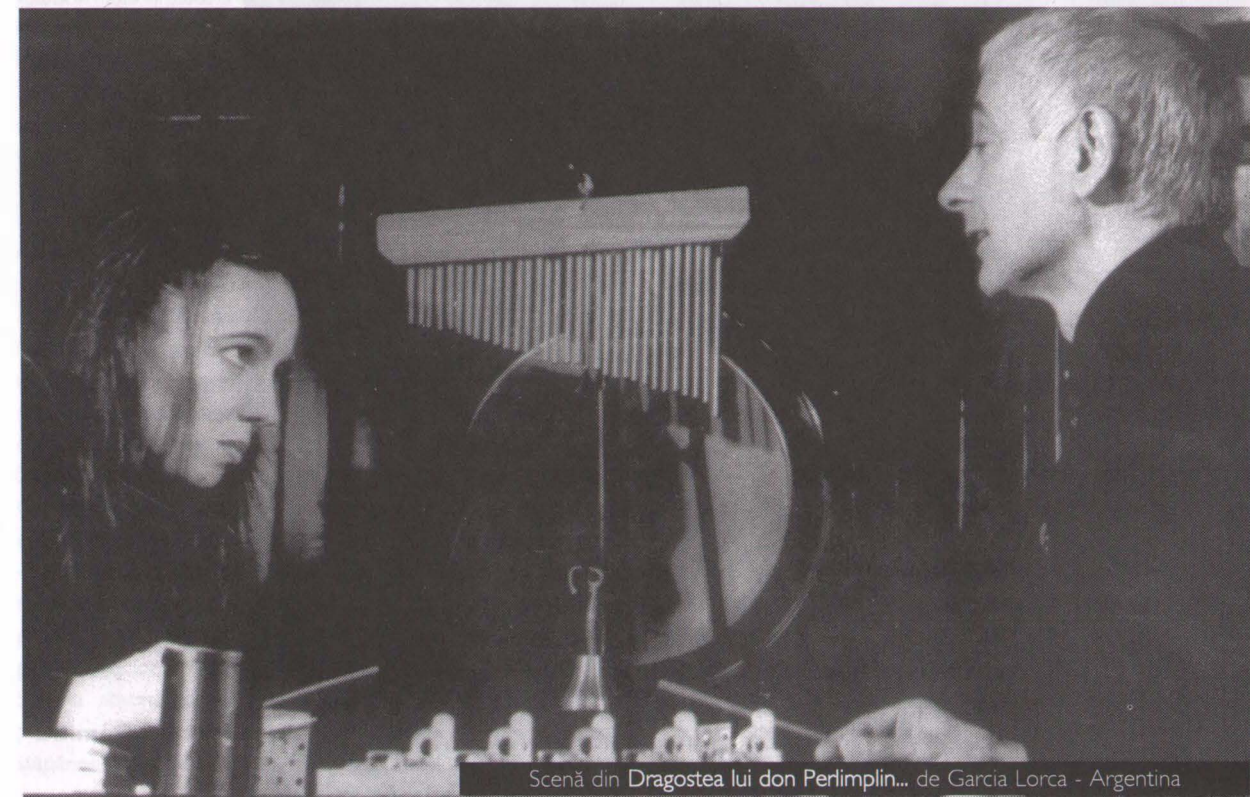
Dialog pentru mileniul trei

Desfășurat, între 18 iunie și 4 iulie, la Berlin, „Theater der Welt”, festival internațional de teatru aflat sub egida Institutului Internațional de Teatru (ITI) și beneficiind de înaltul patronaj al președintelui Germaniei, și-a probat și la ediția din acest an propensiunea declarată către dialogul cultural. Dacă manifestări similare certifică faptul că Europa unită nu este o utopie, cel puțin la nivel spiritual, „Theater der Welt” a căutat să arate că lumea mileniului trei va fi una a confluențelor și a circulației valurilor naționale.

Deschiderea festivalului s-a produs printr-o impresionantă reprezentație cu **Avarul** de Molière în regia lui Roger Planchon, actorul, dramaturgul și cineastul care a făcut ca Théâtre National Populaire din Villeurbane, de lângă Paris, să se impună în ultimii 15 ani drept unul dintre cele mai importante centre teatrale din Franța, deschis atât unor talente

proaspete, cât și unor personalități precum Robert Wilson, Richard Foreman, Pina Bausch, Tadeusz Kantor, Peter Brook. Dacă în legătură cu acest spectacol nu am putut savura decât aprecierile unanime din presă (excelență și la înalt nivel profesional, mediatizarea!), am trăit, alături de spectatori care au umplut până și treptele de la Reithalle (lucru greu și rar acceptat în sălile germane), la reprezentația lui Piccolo Teatro din Milano cu **Slugă la doi stăpâni** de Goldoni, entuziasmul generat atât de jocul pasionat al trupei (de la a cărei înființare au trecut 50 de ani) în frunte cu septuagenarul Femucio Soleri, de o arzătoare tinerețe spirituală în Arlecchino (rol jucat de el de peste 2 000 de ori!), cât și de uluitoarea demonstrație de rafinament și putere de a trezi și întreține misterul teatrului în acest cântec de lebedă al regizorului Giorgio Strehler. Marea majoritate a celor 38 de producții venite din 25 de țări au avut, însă, la bază

texte contemporane – piese de teatru și, mai ales, adaptări – și au fost prezentate de trupe mai mult sau mai puțin tinere, unele, adevărate laboratoare de creație sub raportul expresiei teatrale. Mai întâi, deoarece, așa cum spunea Nele Hertling, unul dintre cei trei directori ai festivalului, s-a ținut seama de faptul că manifestarea a fost destinată unei capitale culturale, unde, în mod obișnuit, spectatori au prilejul unor întâlniri cu faimoase trupe și renumiți regizori, iar festivalul, dincolo de înlesnirea contactelor între creatori, a fost gândit și dedicat în primul rând publicului. Efectul a fost cel scontat, festivalul fiind apreciat, din perspectiva audienței, drept o reușită. Elegante săli, ca Deutsches Theater, Schillertheater, dar și nu mai puțin celebre locuri publice, precum Alexanderplatz, Pariserplatz, Potsdamer Platz, sau spații neconvenționale, cum au fost o clădire dezafectată din estul extrem al orașului ori Parochialkirche, cea

Scenă din *Dragostea lui don Perlimplin...* de Garcia Lorca - Argentina

mai spațioasă biserică din Berlin, au fost luate efectiv cu asalt de berlinezii care mi s-au părut a avea un temeinic „exercițiu” de spectatori. Gândul la public s-a vădit și în programarea spectacolelor (fiecare, cu trei-cinci reprezentații) într-o alternanță orară desăvârșită. (Organizarea nemțească – folositoare și pentru participanți, care s-au putut „urmări” reciproc – ar putea servi de pildă și altor manageri de festivaluri.)

Prin temele și subiectele lor, spectacolele au reflectat frământările și neliniștile unei lumi aflate la cumpăna dintre milenii, dar s-au constituit și în imagini emblematice pentru spiritualitatea diverselor popoare.

Astfel, artiști și muzicanți tradiționali din Coasta de Fildeș au „retrăit”, în ambianța platformei „Arena”, străjuită de zgârie-norii metropolei, străvechea **Legendă a lui Kaidara**; bulgarii trupe independente „Sfumat”, conduși de Margarita Mladenova și Ivan Dobcev, plecând de la meditații medievale asupra pierderii paradisiului, au izbutit, cu **Apocrif**, un spectacol modern în centrul căruia stă omul contemporan, sfâșiat între porniri angelice și ispite demonice. Într-un spectacol ce îmbină rostirea cu mișcări corporale, inflexiuni vocale incantatorii și muzică special compusă, **Și a grăit. Și a plecat**, regizoarea israeliană Rina Yerushalmi și cei șapte actori de la Teatrul Cameri din Tel Aviv au pus sub noi lumini povestea biblică, de la Geneză la Exod. Impresie foarte bună a produs nu numai spectato-

orice convenționalism, propunând invadarea spațiului scenic de muzică și mișcare în contrapunct cu un text în care absurdul și oniricul își dau mâna.

Dincolo de teme și subiecte, dialogul a vizat, firește, larga deschidere a artei spectacolului către civilizația de azi a imaginii și epoca multimedia. Evidente și în spectacolele de stradă susținute de australienii de la „Five Angry Men” sau de brazilienii de la Grande Companhia de Mystérios e Novidades, ce îmbinau elemente folclorice tradiționale cu acrobăție și coregrafie modernă, și în spectacolul argentinienilor cu **Dragostea lui don Perimplin și a Belisei în grădină** (regia:

văluri, oglinzi și materii cum sunt grăul ori făina, ca într-un labirint la capătul căruia s-a desăvârșit o inițiere menită a-ți descoperi propriul eu. Una dintre cele mai pertinente provocări la dialog s-a dovedit, fără îndoială, reprezentația Fundației Japan of Asia Center cu **Lear**, în regia lui Ong Keng Sen (coproducție cu Theater der Welt). În adaptarea semnată de Rio Kishida după piesa lui Shakespeare, fiicele simbolizează traiectoriile culturale și politice ale noii Asii și lupta ei pentru putere. Ong Keng Sen a alcătuit pentru acest spectacol o distribuție cu actori din șase țări asiatice, chemați să se exprime nu în limba

foto: Caompany

Compania braziliană într-un spectacol de stradă

Rubén Szuchmacher și Edgardo Rudnitzky), în care cei doi actori, stând la o masă, recreau universul lui Garcia Lorca doar prin tonul vocilor și clinchetul unei minuscule, dar „răsunătoare” instalații de tuburi și lamele metalice și în reprezentațiile berlinezului Hamster Damm, designer, actor, creator de marionete și artist pe computer, care de mai mulți ani imaginează piese „multidisciplinare” unde actorii sunt construcții mecanice și „mașini teatrale”, sau în **Oráculos**, susținut de trupa internațională de la Teatro de los Sentidos, fondată și condusă de columbianul Enrique Vargas, în care fiecare spectator parcurge mai multe încăperi însoțit de un actor și de un complex melanj de sunete, curgeri de ape,

matemă, ci și în limbajul teatral specific fiecărei arii culturale, din convingerea că este un demers menit a „deschide ochii Vestului către teatrul contemporan din Asia”. Cât de bine este pregătit acest „Vest”, adică bătrâna Europă, pentru un dialog real, în care să dea, dar să și primească, iată întrebarea care a generat o dezbateră găzduită de impunătoarea Haus der Kultur der Welt. Au răspuns invitației cunoscuți oameni de teatru (Fadhel El Jabi – Tunisia, Tayeb Seddki – Maroc, Ouama Ndao – Senegal, Kim Ara – Coreea, Ong Keng Sen – Singapore ș.a.). Tema dezbaterii a fost, de fapt, scopul acestui festival, care, prin propunerile sale artistice, s-a dovedit un adevărat puzzle cultural.

Mariana Ciolan